WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 86. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 8-го ТРАВНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 8, 1962 No. 86. VOL. LXVIII.

ЗДА ВИПРОБОВУЮТЬ АТОМОВІ РАКЕТИ ПОЛЯРІС

Вашингтон. — ЗДА в дні 6-го травня о год. 7:45 по полудні нюйоркського часу випробували з повним успіхом атомову ракету Поляріс на Пацифіку в районі острова Різдва Христового. Комісія Атомової Енергії в своєму повідомленні про цю п'яту вже пробну експльозію, в операції „Домінік", не подала подробиць про те, чи атомовий підводний човен Ітен Аллен був занурений під водою під час випущення ракети, чи зробив це човен, будучи на поверхні води. 6-го травня випробувано першу далекосяжну атомову ракету, сила якої може становити коло 500.000 тонни вибухового матеріялу ТНТ. Не є відомо також, як далеко летіла ця ракета під час цієї проби, бо Комісія Аатомової Енергії не подає подробиць про теперішні пробні вибухи. У військових колах уважають цей вибух за поважний успіх, бо атомові човни Поляріс із атомовими ракетами цієї самої назви належать до най模ернішої американської зброї. Ці човни можуть довго перебувати під водою, і ворог не може їх виявити за допомогою радарових апаратів. Вони можуть заатаковувати ворога з якого-будь становища на океані, а їхні ракети летять на віддаль 1.500 морських миль. Ракети Поляріс пізнішої продукції матимуть засяг 2.500 морських миль. Одна морська миля має 1.15 наземної милі. ЗДА вже тепер мають в ужитку 6 атомових підводних човнів типу Поляріс, які є приділені до фльоти. 35 інших підводних човнів цього типу є вже в стані випробовування, продукції, або запляновані. Таким чином зброя Поляріс належить до наймогутнішої зброї цієї країни, і пробна експльозія з 6-го травня свідчить, що ЗДА постійно дбають про те, щоб збільшувати свої збройні сили на те, щоб ворог не відважився на атаку на вільний світ. Під час теперішніх пробних експльозій на Пацифіку мають також випробовувати два нові типи зброї, якими фльота буде поборювати ворожу підводну зброю. Одну цю зброю випускатимуть із нищильника, а іншу з підводного човна. Під час чотирьох попередніх проб випускали бомби з літаків, що були на великій висоті. Сподіваються, що ЗДА мають відбути коло 25 проб в операції „Домінік", що може тривати коло двох місяців, а може і довше, залежно від погоди і від сили та напряму вітрів в районі островів Різдва Христового і Джанстона. Вже є певні познаки на те, що СССР почне також нову серію пробних експльозій на Сибірі, а в Женеві на конференції в справі контролі атомової зброї совєтські делеґати ведуть обструкцію і не погоджуються на жадну закордонну контролю своєї атомової продукції, бо хотіли б цим способом здобути собі прихильність невтральних держав, заявляючи, що СССР є за повне знищення атомової зброї. ЗДА і їх союзники не можуть на це погодитися, бо СССР міг бо обманути вільний світ, як це раз зробив уже у вересні 1961-го року, коли під час нарад Женевської конференції почав був пробні експльозії. ЗДА передають 5 атомових підводних човнів Поляріс країнам НАТО, як про це повідомив секретар оборони ЗДА, Роберт МекНамара на конференції в Атенах в Греції.

Раск перестерігає проти надмірного оптимізму в справі Берліну

Атени. — Державний секретар Дін Раск звітував на міністерській нараді НАТО в Атенах в минулу п'ятницю 4 травня ц. р. про свої переговори спершу з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком і амбасадором СССР у Вашингтоні Міхаїлом Меншіковим, потім з амбасадором Анатолієм Добриніним, і перестерігав проти надмірного оптимізму щодо можливостей швидкої мирної полагоди конфлікту за Берлін. Раск звернув увагу на непримирливе становище Совєтів в справі західних військових гарнізонів в Західньому Берліні та брак взагалі сутнього совєтського відступу від попередніх неприйнятливих для Заходу вимог. Водночас він твердив, що очевидне бажання Москви продовжувати ті розмови треба підтримувати, а не відштовхувати. З його поглядами цілком погоджувались міністри закордонних справ Британії і Західньої Німеччини. Крім цього Дін Раск дав огляд загальної сучасної міжнародної ситуації, зокрема про проблему міжнародного роззброєння і можливостей договору про припинення атомових дослідів.

ЗДА випередять Совєтський Союз у висланні людини на Місяць

Вашингтон. — Джемс Е. Вебб, голова Національної Адміністрації для справ аеронавтики і космічних дослідів заявив під час свого виступу в неділю, дня 6. травня ц. р., що загальна індустрійна спроможність ЗДА дозволить їм вислати успішно людину на Місяць, ще заки зможуть вчинити це Совєти. Виступав Вебб у рамцях програми „Те, що ви хочете знати", переданої телевізійною стацією ВТТҐ у Вашингтоні. Обговорюючи це завдання, Вебб ствердив, що проблема вислання людини на Місяць і привезення її звідти назад на Землю вимагає зусильної праці в різних ділянках наукових дослідів й індустрії і що в цьому Совєтам не вдасться випередити Америки. Водночас із цим Вебб заявив, що існує можливість, що Совєти випередять ЗДА у випущенні в орбіту навколо Землі космічного екіпажу з більш як однією людиною. Лет американського астронавта на Місяць мав би відбутися ще з кінцем цієї декади.

Коннеллі дістав найбільше голосів у правиборах в Тексасі

Даллас, Тексас. — 6-го травня відомий був вислід демократичних правиборів із 5-го травня, в яких колишній секретар фльоти Джан Б. Коннеллі дістав найбільше голосів із усіх 6-ох демократичних кандидатів на губернатора. Коннеллі, якого підтримували віце-президент Линдон Б. Джансон і президент Кеннеді, дістав 30% всіх демократичних голосів, а на другому місці йде демократ Дон Ярборо, що дістав 22% голосів. Між ними відбудуться стисліші правибори в дні 2-го червня, в яких, як можна сподіватися, переможе Коннеллі, який зрезиґнував із становища секретаря фльоти ще в грудні минулого року, щоб кандидувати на губернатора. Республіканці вдоволені з висліду правиборів, бо їх кандидатом буде бизнесмен і законодавець Джек Кокс, який легко переміг республіканця Рой Віттенбурга. Колишній генерал-майор Едвін Е. Вокер дістав більше голосів, як передбачали його противники, бо аж 10%, але він перепав і не буде брати участи в стисліших правиборах. Вокер заявив, що він і надалі поборюватиме комунізм, бо має численних прихильників. При цих правиборах він не переміг, бо, на його думку, виборці ще не є належно освідомлені про комуністичну небезпеку.

Кеннеді заявляє, що ЗДА мусять торгувати з усім вільним світом

Ню Орлінс, Луїзіна. — Президент Кеннеді, промовляючи при відкритті нового торговельного порту, заявив, що ця країна мусить вести повну торгівлю з усіма країнами вільного світу, бо інакше ЗДА „мусіли б зійти нанівець". „Ві маст трейд ор фейд", — казав Президент, закликаючи Конґрес ухвалити той законопроєкт, який давав би урядові право зменшити теперішні торговельні тарифи на 50 відсотків впродовж найближчих 5-ох років. Президента вітали коло 285,000 осіб на вулицях міста і під час його промов: в порті і до шкільних дітей, які зібралися були перед бальконом будинку Міської Раки. Президент казав, що Европа об'єднується під економічним оглядом, і ЗДА мусять торгувати з країнами Спільного Европейського Ринку, який тоді матиме продуктивну силу, що об'єднуватиме 90 відсотків промислової продукції вільного світу. Президент твердив, що справа закордонної торгівлі не повинна бути партійною проблемою. бо вона є корисною для цієї країни, і обидві партії повинні підтримади уряд в цій проблемі.

Гюз проти тих лікарів, які хочуть бойкотувати закон про медичну допомогу

Трентон, Н. Дж. — Губернатор Ню Джерзі, Ричард Дж. Гюз виступив проти тих 200 лікарів, які заявили, що вони бойкотуватимуть закон про медичну опіку над старшими особами в рямках соціяльного забезпечення, як це передбачає урядовий законопроєкт, що находиться в Конґресі. Губернатор Гюз заявив, що таке становище лікарів противиться тій присязі, яку вони складають перед отриманням лікарського доплому. Гюз заявив, що він має надію, що більшість американських лікарів не піде за закликом тих 200 своїх колеґ із Ню Джерзі, і що вони самі змінять своє становище та будуть діяти згідно з своєю професією, яку вони під присягою зобов'язались виконувати „чесно і справедливо". Проти згаданих лікарів виступив і секретар здоров'я, виховання і добродійности Абрагам А. Рібікофф, який назвав цю акцію шантажем Конґресу і американського народу. Цих лікарів очолює д-р Дж. Брюс Генріксен із Пойнт Плезант, який зібрав 200 підписів від лікарів із 5-ох шпиталів. Ці лікарі мають бойкотувати закон про медичну опіку над старшими особами, якщо ця опіка буде в рямках соціяльного забезпечення.

Комуніст А. Бравн засуджений до 6-місячної тюрми за порушення закону

Сан Франціско. — Федеральний окружний суддя Алберт С. Волленберґ засудив 4-го травня до 6-місячної тюрми 50-річного члена виконної ради 10-го Відділу Спілки Міжнародних Вантажників і Магазинерів за те, що належав до проводу названої спілки, хоч закон Лендрум - Ґріффіна з 1959-го року забороняє членам Комуністичної партії бути членом проводу робітничих організацій. Бравн не крився з тим, що він є членом Комуністичної партії і не заперечує цього й тепер. Але його адвокат заявив, що внесе апеляцію, бо згаданий закон, на його думку, є незгідний з конституцією. Бравн звільнений із тюрми за кавцією — $5.000.

У Філядельфії відбулося посвячення пам'ятника на могилі сл. п. проф. Р. Савицького

Філядельфія. — В неділю дня 6-го травня ц. р. відбулося тут на українському католицькому цвинтарі на Фак Чейзі посвячення і відкриття пам'ятника на могилі сл. п. проф. Романа Савицького, видатного українського музика і педагога, основника Українського Музичного Інституту в Америці. Пам'ятник збудований під гаслом „Учні — Вчителеві" заходом окремого комітету за проєктом проф. Володимира Січинського. Акту посвячення довершили панотці Шиманський, Липник, Харина і Левицький. Відкрив пам'ятник голова комітету його будови проф. Володимир Винницький і після того промовляли від учнів п-на Ірина Кондра і від керівництва УМІ проф. Зиновій Лисько. В урочистості відкриття і посвячення взяли участь дружина покійного Іванна Савицька, син Роман, члени ближчої і дальшої родини, учні і професори, представники відділів УМІ у Філядельфії, Пассейку, Нюарку і Балтіморі, як теж батьки учнів Покійного, всього яких 200 осіб. Під час відправ співав зорганізований з-поміж присутніх хор.

ЗДА передали 5 атомових підводних човнів НАТО

Міністри оборони держав Північно - Атлантійського Пакту під час своїх нарад, що відбувалися в будинку грецького парляменту в Атенах. На фото (від ліва): секретар оборони ЗДА Роберт МекНамара, британський міністер оборони Гаролд Воткінсон і турецький Ільгамі Санкар.

Атени. — Секретар оборони Роберт С. МекНамара заявив на тайному засіданні міністерської Ради Організації Північно - атлянтійського пакту (НАТО) в минулу суботу 5 травня, що З'єдинені Держави рішили передати під командування адмірала Роберта С. Деннісона, головного коменданта збройних сил НАТО на Атлянтику, 5 цілком вивінованих підводних атомових човнів разом із 80 ракетами „Поляріс" засягом на 1,200 морських миль (коло 2,000 клм.) та цілу свою підводну атлянтійську фльоту із понад 40 одиницями. Водночас МекНамара з'ясував американську програму атомових підводних човнів. В біжучому році мають бути збудовані чи викінчені 29 нових підводних човнів із ракетами Поляріс. 9 атомових підводних човнів, в добавку до теперішніх 5, будуть стаціоновані в Атлянтійському обширі, а наступних 5 в обширі Середземного моря. У 1963 і 1964 роках мають бути збудовані по 6 дальших таких човнів. Разом теперішня програма передбачує 41 атомовий підводний човен із велетенською вогневою силою 656 ракет типу Поляріс, що можуть бути вистрелювані на віддаль близько 2,000 клм. з-під води. Американські доки, пристособлені до будови отих атомових підводних човнів, настільки удосконалили техніку цієї продукції, що вони можуть 12 до 29 таких човнів будувати впродовж тільки одного місяця. Секретар оборони МекНамара мав гостро критикувати відставання інших членів НАТО — особливо Британії — у виконанні їхніх збройних зобов'язань супроти НАТО. Рішення ЗДА щодо передачі 5-х атомових підводних човнів і цілої атлянтійської підводної фльоти під командування НАТО має — за коментарями західньої преси — йти бодай частинно назустріч натискові збоку генерального секретаря НАТО д-ра Дірка Стікера, як теж Франції і Західньої Німеччини, щоб ЗДА поділились своєю атомовою збройною силою з НАТО і таким чином створили з НАТО третю атомову великодержаву. До НАТО, як відомо, належать 15 західньо-европейських і північно-американських держав, які разом становлять наймогутніший політично-військовий оборонний бльок проти СССР.

Президентом Італії став Антоніо Сені, звеличник союзу з ЗДА

Рим. — Вночі з неділі на понеділок 7-го травня ц.р., у дев'ятому з черги голосуванні на об'єднаних обох палатах італійського парляменту з участю речників десятьох італійських автономних провінцій, обрано новим президентом Італії колишнього прем'єра й теперішнього міністра закордонних справ Антонія Сені. Він дістав 443 голоси, себто на 15 більше від потрібної більшости. Його найповажніший суперник, лідер правої Соціял-демократичної партії, Джузеппе Саррагат, дістав в тому останньому голосуванні 334 голоси, включно з комуністичними, які перекинулись на нього, щоб заблькувати вибір Сені. 13 голосів були розпорошені, 51 картка була біла, а 1 голос неважний. Білі картки походили здебільша від тих християнських демократів, які виломились з партійної лінії і спершу голосували проти Антонія Сені, а наприкінці рішили бути невтральними. Антоніо Сені буде третім з черги обраним італійським президентом, відколи в червні 1946 року у всенародньому плебісциті скасовано в Італії монархію і заведено республіку. Тимчасовим президентом був голова сенату Енріко де Ніколя, після того виборними президентами були Люїджі Ейнавді і Джованні Гронкі.

Китайські комуністи активно помагають партизанам в Ляосі

Вієнціян. — Американські військові обсерватори в Ляосі потверджують, що ляоські комуністичні партизани захопили в минулому тижні місцевість Мунг Сінг, важливу з уваги на тамошнє маленьке летовище, з активною допомогою коло 200 комуно - китайських вояків. Після захоплення тієї місцевости китайці завернули назад до Китаю, залишивши те містечко в джунґлі під контролею комуністичних партизанів. Здобуття тієї місцевости настільки поліпшило шанси комуністів, які від січня цього року облягали містечко Нам Та, що боронилося хоробро проти комуністів, що вони в останню неділю також і те місто здобули. Ці останні бої ще раз доказали, що комуністи не зберігають підписаного ними військового перемир'я та що затягають міжнародню конференцію в Женеві для справи Ляосу поки зовсім збройно не опанують Ляосу. ЗДА, повіривши в добру волю комуністів, натискають на королівський уряд Ляосу, щоб він погодився на „невтральний" уряд з участю комуністів та щоб міністерства внутрішніх і військових справ передав в руки „невтральних", які ввесь час йдуть рука в руку з комуністами.

У Венесуелі уряд зліквідував прокомуністичне повстання

Каракас. — Президент Венесуелі Ромульо Бетанкурт повідомив 5-го травня, що урядовим військам вдалося перемогти повстання відділу морської піхоти, яка захопила була надбережне місто Карупано і закликала збройні сили приєднатися до неї, а законний президент мав би зрезиґнувати. Армія разом із летунством легко зліквідувала цю комуністичну змову завести у Венесуелі такий самий режим, який існує на Кубі. Урядові війська захопили трьох провідників цієї револьти, які мали до розпорядження 450 морських піхотинців і 50 військових- поліцистів. Частина ворохобників встигла втекти з Карупана, що є 330 миль на схід від Каракасу. Заарештовано деяке число цивільних комуністів. Фльота також підтримала уряд.

НАРАДИ НАТО СКРІПИЛИ ЄДНІСТЬ І ОБОРОННУ СИЛУ ЗАХОДУ

Атени. — Конференція міністрів закордонних і військових справ 15-ох членських держав Організації Північно-атлянтійського пакту (НАТО), яка тривала від 4-6 травня ц.р., була одною з „найгладших" і „найменш суперечних" — як заявив генеральний секретар НАТО д-р Дірк У. Стіккер на пресовій конференції, що її перевів негайно після закінчення конференції. Також державний секретар Дін Раск і секретар оборони Роберт С. МекНамара були дуже вдоволені вислідом тієї конференції, на яку з'їхались 30 міністрів двох найважливіших державних ділянок 15-ох держав. Проголошений у 14-ох точках комунікат ствержує, що на тій конференції переговорено справи Німеччини, Берліну та взагалі цілу міжнародну ситуацію, з увагою на ті окремі справи, що особливо цікавлять окремих членів НАТО. Конференція НАТО в Атенах потвердила становище західніх держав, учасників міжнародної конференції роззброєння в Женеві, що генеральне і тотальне роззброєння, як найкращий засіб для осягнення тривкого миру, може буде переведене тільки при строгій міжнародній контролі. У справі Берліну конференція НАТО затвердила своє давнє становище, з'ясоване в декляраці з 16-го грудня 1958 року, зараз після того, як уперше Хрущов спровокував був конфлікт за Берлін. Але найбільше уваги ця міністерська конференція НАТО присвятила військовим справам, себто справам збірної оборони західнього світу збройними силами НАТО. За найбільший осяг цієї останньої конференції перші коментарі західної преси вважають згоду Франції на пропозицію Америки щодо інформування членів НАТО про стан, силу та можливості застосування атомової зброї, стаціонованої в Західній Европі. Хоч ЗДА не погодились і тепер на передачу Франції своїх формул щодо продукції атомової зброї ані на продаж Франції атомової зброї, проте Франція погодилась, щоб постійна Рада НАТО стала надалі центром інформацій про атомову зброю і тереном, на якому обмірковувано б надалі участь держав НАТО в атомовому зброєнні й озброєнні. Інформації, що їх на тайному засіданні міністрів НАТО подав секретар оборони ЗДА Роберт МекНамара про всю могутню силу атомової зброї, що її мають ЗДА, вартости на понад 2 більйони долярів, стишили ревність деяких членів НАТО, в першу чергу Франції і Західньої Німеччини, створити власну атомову зброю чи пак перетворити НАТО в окрему третю атомову потугу. В комунікаті конференції НАТО підкреслюється, що ЗДА й Британія загарантували знову, що у випадку заатакування будь-котрого члена того оборонного військово-політичного союзу, вони поспішать йому з допомогою „всіма своїми стратегічними збройними силами", включно з тими, що їх не мають тепер збройні сили НАТО. Цим потверджено, що хоч командування НАТО не розпоряджає власною атомовою стратегічною зброєю, проте насправді всі західньо-европейські членські держави НАТО стоять під охороною атомової потуги ЗДА й Британії. До заспокоєння членів НАТО причинилось у великій мірі передання під командування НАТО п'ятьох підводних атомових човнів з атомовими ракетами „Поляріс" — про що мова в окремій новинці.

Найближча міністерська конференція НАТО відбудеться в грудні цього року у Парижі.

В Альжирі арештовано 400 терористів

Альжир. — Французькі власті повідомили, що в одній тільки дільниці міста Альжиру Шамп де Маневр арештовано під час ревізій від помешкання до помешкання і від дому до дому 400 мужчин, запідозрілих в членстві в Тайній Військовій Організації. Французьке військо оточило цю дільницю і відмежувало її від решти міста дротяними заставами, з забороною будь-кому залишати дільницю. Виарештовування молодих мужчин-французів в містах Альжирі й Орані є підставою пляну генерала Мішеля Фурке на зламання сили названої французької терористичної організації. Подібну акцію поведено й у дільниці Ляперліс. Однак французькі екстремісти не припиняють своїх терористичних замахів. В місті Альжирі плястична бомба вибухла на горішньому поверсі видавництва часопису „Ля Депеш д'Альжері". В місті Орані терористи вбили 5-ох молодих мусульман, остріллявши з скорострілa їхнє авто. Терористи підвезли від мусульманську дільницю газоліновий таяк і запалили його. Згорів при цьому на смерть один араб і багато було поранених. Речник французького уряду, міністер інформації Ален Пейрефіт, заявив, що уряд виконає всі свої зобов'язання з договору з мусульманськими націоналістами щодо переведення плебісциту в Альжирі та що рішено повести рішучіші заходи для зліквідування терористичної револьти французьких екстремістів в Альжирі.

В АМЕРИЦІ

● **Сенатська Правнича Комісія** ухвалила, щоб загострити закон, який поборює підривні акції комуністів в цій країні. Змінити цей закон треба тому, що Найвищий Суд ЗДА визнав був незаконним засуд комуністів за те, що вони належать до партії, яка організує насильну зміну державного устрою.

● **Колишній** філіппінський амбасадор до ЗДА і до Об'єднаних Націй Карльос П. Ромульо, промовляючи в Стейтовому Нюаркському коледжі, сказав, що ЗДА після другої світової війни стали були провідною державою в світі, але пізніше це становище дещо послабилося, бо ЗДА „не змогли ані на цаль відтиснути СССР із тих позицій, які комуністи силою й підступом захопили були". Колись азійські народи вірили, що ЗДА є непереможні, тепер ця віра зменшилася, — казав Ромульо.

● **Два визначні американські** генерали, герої другої світової війни, відмовилися прийняти пенсії, які їм прислуговують як власникам Медаль Чести.. Минулого року Конґрес ухвалив закон, що нагороджені цими Медалями мають діставати пенсії по дол. 100 місячно. Ці генерали, — це генерал - поручник Джеймс Г. Дулітел, який командував першим бомбардуванням Токіо, і генерал - майор Вілліям П. Дін, командант 24-ої дивізії в Кореї, який був три роки в комуністичному полоні. Генерал армії Даґлес МекАртур прийняв цю пенсію. Він дістає річну емеритуру в сумі дол. 20,000 річно.

● **Рада Федеральної Резерви** повідомляє, що в місяці березні заборгування американців внаслідок купівлі товарів на рати збільшилося на дол. 269 мільйонів і становить рекордово високу суму дол. 42,7 більйона.

У СВІТІ

● **Індійський прем'єр Неру,** який, зрештою, завжди пропагує „співіснування" з комуністичними країнами, заявив в парляменті, що Індія не злякається комуно - китайських погроз та що він думає, що причиною аґресивности китайських комуністів є їхня подратованість зростом збройної сили Індії. В останніх двох тижнях відносини між Індією і комуністичним Китаєм значно погіршились.

● **В лондонських газетах** появилась вістка, що на президента Об'єднаної Арабської Республіки Гамаля Абдель Насера переведено револьверовий атентат, та що він, важко ранений, перебуває в шпиталі. Сказано навіть, що атентатчиком був араб Алі Амер, брат головного команданта єгипетських збройних сил, маршала Абдель Гакім Амера. Єгипетська амбасада у Вашингтоні рішуче заперечила цим вісткам.

● **Англіканський примас в Англії,** архиєпископ з Кентерберрі Артур Рамзей відвідав в Істанбулі вселенського патріярха Греко - православної Церкви Атенаґораса І та заповів, що внедовзі поїде до Москви на відвідини у тамошнього патріярха Алексєя. Ці його подорожі — коментують газети — стоять у зв'язку з заходами для об'єднання Християнських Церков, та передусім багатьох Православних Церков, щоб некатолицькі Церкви могли зайняти спільне становище до питань, що їх активізує Вселенський Собор, скликуваний Папою Іваном XXIII.

● **Швайцарський теолог,** 75-літній д-р Карль Барт, який прибув до ЗДА на 150-річний Ювілей Теологічного Факультету у Пристонському університеті, відвідав Об'єднані Нації, де він прославляв їх мирову місію. Проте він висловив переконання, що не Об'єднані Нації заведуть мир у світі, а Господь, на завершення всіх дій у світі.

● **Нікіта Хрущов** головував на засіданні Ленінградського совєту, на якому „обрано", себто затверджено рішення партійного секретаріяту з Москви, Васілія С. Толстікова на першого секретаря партапарату в Ленінграді. Попереднього першого секретаря Івана Спірідонова зробили на недавньому партійному збіговищі в Москві головою одної з двох палат Верховного Совєту, т. зв. Совєту Союзу ССР.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Нісенітні ідеї расистів

Расисти у південних стейтах ЗДА придумують щораз нові штучки, щоб рятувати свою — на невідхильний провал засуджену — справу. Таким чином, наприклад, у Луізіяні заснувалася „Рада білих громадян великого Ню Орлінсу", яка купує місцевим муринам, парубкам і цілим родинам, квитки на переїзд автобусом до Шикаґо або Ню Йорку, кожному муринові дає на дорогу $5 на харчі, а буває — батькам численних дітей — по $25 чи $100, і разом з їх бідним майном, запакованим у валізках, „виселює" на північ. Муринські організації обурюються проти такої „переселенчої" акції, як проти нового прояву расизму, і називають її „жорстоким жартом". Але насправді багато муринів використовують ту запальчивість расистів: одні з огляду на можливість даремної подорожі, яка коштує пересічно по $50 на особу, щоб відвідати рідню або приятелів в Шикаго чи в Ню Йорку і опісля вернутися назад на південь, інші з вдячністю приймають оплачені квитки й готівку на дорогу, бо вже давно плянували переїхати на північ. Але лідер тієї акції, прозваної офіційно „Проєкт автобусів волі", якийсь — Джордж Зінґельман із Ню Орлінсу, переконаний, що таке виселювання чи переселювання муринів матиме подвійну користь: зменшить на півдні їх число, а водночас навчить їх, що в північних стейтах муринам не ведеться краще, як у південних.

Очевидно, що ті обидва розрахунки цілком фальшиві. Ось, наприклад, у стейті Луізіяні було в 1960-му році на загальне число мешканців 3.257.022 — 1.039.207 муринів і 6.100 інших „кольорових" осіб (китайців, японців та індіян). Коли квитки для 12 муринів, які прибули з Ню Орлінсу до Ню Йорку 3-го травня ц. р. коштували названій угорі організації сеґреґаціоністів $569.96 + готівка „на руку", на харчі, то яких фондів і якого часу треба, щоб „відчорнити" тільки один той південний стейт?! Ясно, що це утопійний проєкт, поминаючи те, що в цю акцію напевно встряне федеральна влада, якщо вона набере масових форм. Покищо вона перебуває в стадії неповажного помислу. Вона розминається також з тією ціллю, якою має бути „розчарування" переселених муринів расовими відносинами на півночі. Як, наприклад, мав „розчаруватися" Дуїс Бойд, батько десятьох дітей, якому в перший таки день його приїзду з цілою родиною до Ню Йорку запропонували працю в одному підприємстві в Ню Джерзі з тижневою платнею по $100 і відразу перевезли його до 5-кімнатного помешкання? Влаштуванням муринів, що приїздять з південних стейтів, займаються в Ню Йорку Відділ для міжнаціональних відносин при міській управі та окремий муринський комітет у Гарлемі. Врештою, приїжджі не є нуждарі. Ось один із них, 21-річний Джуніо Еллі, признав, що він заробляв в Луїзіяні по $45 тижнево; всі вони одягнені з яскравою елеґанцією і всі мають новенькі валізки.

Користь з тієї немудрої акції расистів така, що на кожний автобус з „переселеними" муринами чекає коло 40 репортерів і фотографів, які своїми звідомленнями популяризують расову проблему в Америці. Внаслідку, південно-стейтові сеґреґаціоністи тільки компромітують себе, а мурини мають добру трибуну для своєї антирасової пропаганди. Так, наприклад, один із переселених, студент коледжу Рой Гемілтон, з гумором заявив, що він заініціює збірку фондів на закуп квитків до Південної Африки південно-американським расистам, бо тільки там, під режимом Гендріка Верверда, найкраще для них місце поселення . . .

Расова проблема в південно - американських стейтах є залишком відносин з-перед сторіч. Тому її остаточна ліквідація мусить проходити помалу, з переборюванням не так законних і звичаєвих бар'єрів, як передусім психологічних. Але цей процес ступав щораз швидшою ходою. Такі звихнені ідеї, як з отими „автобусами волі", можуть тільки цей процес приспішити.

Людина й робот

Приїзд совєтського астронавта майора Германа Тітова до ЗДА разом із совєтською делеґацією для участи в нарадах Комісії для справ космічних дослідів і його виступи є з деякого погляду корисною справою. Абстрагуючи від пропаґандивного шуму, що його зчиняють у зв'язку з цим большевицькі пропаґандисти, виступи совєтського астронавта і його відповіді на питання журналістів та науковців, в порівнянні з виступами й відповідями американського астронавта полковника Ґленна, показують наочно не тільки всю різницю між цими двома астронавтами, між американською і совєтською космічними програмами, але й увесь розрив між демократичною і комуністичною системами.

Кожному в пам'яті залишилися виступи полковника Ґленна, переможця космічних просторів. За кожним його словом почувалося не тільки силу і мужність, але і людську правду та щирість. Його слова були такі ж відкриті, як і його обличчя. Про подробиці свого лету, про побудову своєї кабіни „Дружби 7" і навіть про ракету і бустер, з допомогою яких ця кабіна була винесена в космічні простори, Ґленн говорив ясно, одверто і переконливо. Ні в кого не було ані найменшого сумніву, що те, що він говорить, усе правда, що свій лет він справді таки відбув, що всі його переживання згідні з фактичним станом.

Цілковитою протилежністю до американського виявився совєтський астронавт Герман Тітов. Як людина в безпосередній зустрічі, він має свій шарм, вміє усміхатися, бути цікавим і ввічливим. Але з моментом, як приходить до відповідей чи якихось заяв, перед слухачами і глядачами поставав робот. На жадне питання не дав він задовільної відповіді, оглядаючися з непевністю на своїх супутників включно з перекладачем, усіх із чекістськими обличчями. А на деякі питання зовсім не дав відповіді, мовляв, це належить до проблеми . . . загального роззброєння, або це військова тайна..

Характеристичними з цього погляду були відповіді Тітова на пресовій конференції, влаштованій Комісією для справ космічних дослідів у Вашинґтоні, в четвер 3-го травня ц. р. В попередніх виступах Тітов говорив досить баламутно про світляні частинки, що їх спостерігав полковник Ґленн під час свого лету. Після зустрічі з Ґленном і розмов з ним Тітов заявив, що й він бачив ці частинки. Відповідаючи на запити журналістів, в одному місці Тітов заявив, що під час повороту його кабіни до Землі від гарячі почав топитися „ніс" його кабіни і розтоплена сталь позахляпувала віконця кабіни, затьмарюючи можливість обсервації. В другій своїй відповіді Тітов заперечив, що це мало будь-який вплив на можливість обсервації, і навіть додав, що, на його думку, кабіна „Восток II" виявила свою досконалість, і її використають для чергового лету. В дальшому він мусів признати, що надруковані в московській „Правді" фотографії „Востока II" — це фотографії моделю, а не справжньої кабіни, в якій він нібито облетів 17 разів навколо Землі, і що виставлений у Москві „Восток II" це теж модель, бо справжня кабіна може бути ще раз ужита і тому мусить залишатися таємницею. На всі інші питання Тітов відповідав, наче вивчена папуга, що все проходило блискучо, що приземлення було досконале і т. п. Результат його відповідей був той, що багато з тих, які вірили досі в його 17-кратний лет навкола Землі, почали в цьому сумніватися.

Від подавання будь-яких подробиць Тітов викручувався, не зважаючи на те, що на цій же конференції роздано науковцям і журналістам американські брошури з докладним описом лету полковника Ґленна, його кабіни, навіть ракети й бустера, з допомогою яких „Дружба 7" була випущена в космічні простори. Непевність і розгубленість Тітова саме й підкреслила контраст між ним, як роботом совєтської продукції, і полковником Ґленном, як людиною і витвором вільної американської системи.

С. Гординський

ХТО ФАЛЬШУЄ УКРАЇНСЬКУ ЛІТЕРАТУРУ?

Минулого року в Києві в Державному видавництві художньої літератури появилася книжка О. Р. Мазуркевича п. н. „Зарубіжні (тобто „закордонні") фальсифікатори української літератури". Ціла книжка (192 стор.) сповнена справді соковитої московської лайки на всю діяльність українських письменників, які стоять на позиції суверенности української культури і змагаються проти знижування її до якогось провінційного додатку до культури російської. З цілої книжки так і видно, що видавнича діяльність українських письменників поза межами України, а особливо їх правдиве насвітлення фактів про нищення Москвою української культури, не дає різним партійникам всидіти спокійно і доводить їх до вибухів люті, серед якої вони виписують речі, що не тримаються глузду.

О. Мазуркевич працював над своєю книжкою не сам, у вступі складає він подяку академікам М. Рильському, Ол. Білецькому, П. Тичині і письменникам В. Сосюрі, А. Малишкові, М. Стельмахові і кільком іншим „за неоціненну допомогу, яку вони, прочитавши рукопис цієї книжки, подали своїми зауваженнями, порадами та додатковим фактичним матеріялом". Який це „фактичний матеріял", вистачить згадати, що той „штаб спеців" трактує різних жінок-авторів, як мужчин, приписує різним авторам (наприклад, Є. Маланюкові) книжки, яких вони не видавали, а щодо вірогідности їх цитат, то, наприклад, речення „створюються замкнуті кліки" (з „Листів до приятелів") Мазуркевич з допомогою академіків прочитав як „спотворюються замкнуті кліки" . . .

Крім згаданих осіб, своє слово в цій книжці мусіла сказати й цензура, яка тримала рукопис цієї книжки від серпня 1960-го до травня 1961-го року. Очевидно існувала небезпека, що український читач міг з тієї книжки довідатися більше, ніж треба і — можна.

У книжці згадано до сотні імен. Є там Головний Отаман С. Петлюра (навіть цитуються рядки його „Тестаменту"), Д. Донцов („виконавець доручень австро - німецької розвідки") Митрополит Іларіон („запроданець - юда"), В. Сімович („націоналістичний фальсифікатор"), Ю. Кістяківський („людиновбивця", „зрадник-запроданець"), А. Любченко („зрадник"), Єв. Маланюк („людоненависник", „біснуватий бард"), Ю. Шерех („расист Шевельов"), М. Глобенко („наклепник на радянську літературу"), Д. Чижевський („фальсифікатор", що „духовно підтримував Гітлера"), Яр. Рудницький („буржуазно-націоналістичний фальсифікатор"), проф. Ернест Сіммонс („фальсифікатор російської літератури"), Л. Білецький („фальсифікатор, спійманий на гарячому"), Ю. Лавріненко („злочинець з темною біографією", „фальсифікатор"), С. Гординський („розвідник імперіялістичних штабів", „головний отаман в літературі") і далі — проф. Ю. Луцький, проф. К. Меннінґ, Є. Ю. Пеленський, В. Кубійович, Ю. Липа, У. Самчук, В. Масютин, Г. Костюк і інші, всі як не „бандити", то „фальшівники".

Проте ґолосана атака звернена на деякі еміграційні видання, що їх поява совєтським офіціянтам від літератури дуже заболіла. Отак дісталося на горіхи Енциклопедії Українознавства за те, мовляв, що не розглядає українську літературу з позиції реалістичних, а крім цього подає автентичні факти про нищення української культури большевиками.

Проф. Л. Білецький став „фальсифікатором" за те, що в основу зредаґованого ним видання творів Шевченка поклав принцип т. зв. первісних текстів, а не тих, що їх Шевченко (часто з огляду на цензуру) пізніше позмінював. Звичайно, над тим, чи критичний підхід Білецького правильний, чи ні — можна сперечатися, але його критична метода ніяк не означає фальшування, бо інші тексти подані в коментарях, і автор нічого не приховував.

За Шевченка дісталося й проф. Д. Чижевському, який також не поспішився зачислити його до реалістів, окремо Чижевський винен і в тому, що літературу Київської держави, разом із „Словом о Полку", зачислив „виключно до української літератури" або „староукраїнської" (п. Мазуркевича можна потішити, що у виданій нещодавно Чижевським історії російської літератури англійською мовою ціла Київська доба зачислена цим разом „виключно" до літератури російської).

Покійний М. Глобенко винен у тому, що у виданій ним в „Записках НТШ" студії — „Шевченко в совєтському літературознавстві" показав Т. Шевченка як ворога Росії, тим часом, як запевняє Мазуркевич, Шевченко дуже любив усіх москалів (крім царя), і на доказ цього покликується на свідчення . . . Нікіти Хрущова!

Звичайно, Шевченко міг мати приятелів і серед росіян, міг цінити російську літературу, але ніякими аргументами не можна збити факту, що він дивився на „Москву" і „москалів" як на колонізаторів. Тут Шевченкові погляди сходяться з тими, що їх про „москалів" мали і мають українські маси, для цього досить заглянути в народні приказки, зібрані ще в половині 19-го стол. Номисом, де „москаль" розглядається як чужинець, що непрошений вліз у нашу хату, і відповідно до цього названий епітетами дуже подібними до Шевченкових, тільки гострішими. Мазуркевич раз-у-раз намагається заговорити читача, щоб за словами не побачив він суті — колоніяльного поневолення України Москвою, злегендованого Шевченком.

Особливо багато сторінок віддано книжці Ю. Лавріненка „Розстріляне відродження". Мазуркевич з академіками її описує, з нею дискутує, але ввесь час говорить про якусь „антологію", боячись подати підсовєтському читачеві правдиву назву книжки. Увесь час бере він в оборону перед Лавріненком наведених ним і знищених Москвою українських письменників та робить Лавріненкові закид за те, що промовчав їхні вірші про партію чи Леніна, які вони також писали. Очевидно, вони такі вірші писали — хай би спробували не писати! — але розстріляно чи заслано їх не за вірші про партію і Леніна, а за ті твори, що їх Лавріненко подав в своїй книжці. Це ясне, як і те, що М. Рильський діставав лекції мордобиття („битіє опредєляєт сознаніє") в камері НКВД в 1931-му році не за вірші про партію і Сталіна (яких тоді ще не написав), а на те, щоб набрав охоти їх писати.

Мазуркевич у своїй книжці ні разу не згадує про будь-які переслідування української літератури большевиками, про злочини партії в добі Сталіна взагалі промовчує, зате він обурюється на Енциклопедію Українознавства за те, що посміла про цю боротьбу проти української культури згадати і називає редакторів енциклопедії „фальшівниками". Ну, а як тепер буде з О. Гончарем, головою правління Спілки Письменників України, який на 3-му пленумі тієї спілки говорив про те, що „в ті часи було завдано разючих ран нашій культурі шляхом фізичного винищення цілого ряду талановитих мистців", які „ варварським чином були вилучені з історії нашої літератури"? („Дніпро" ч. 3. за 1962 рік). Чи Гончар також фальшівник?

Якими нечесними способами воює Мазуркевич і Ко., я зараз покажу на прикладі нібито сфальшування мною п'єси М. Куліша. Я вчасно встиг записати і врятувати фраґменти „Народного Малахія", які були в тексті п'єси, ставленої „Березолем", але були вилучені цензурою з тексту, друкованого в „Літературному Ярмарку". Доказати мені тут сфальшування — важко, бо тими фраґментами бив Куліш в своїх критичних нападах А. Хвилю. Щождо „Патетичної сонати", то вона була видана мною у Львові в 1943-му році, слово в слово так, як та п'єса була подана автором у першій редакції „Березолеві". Пропущено лише кілька малих сцен, що їх не хотіла пустити німецька цензура, і про те, що текст появляється „з деякими скороченнями", коректно згадано у вступі до видання п'єси. Тим часом один із совєтських критиків, Йосип Кисельов, знайшовши примірник п'єси, що її Куліш основно переробив для поставлення в московському камерному театрі, тобто в іншій, вимушеній цензурою редакції, зчинив крик, нібито я сфальшував п'єсу. Особливо „огидне і брудне шахрайство" зробив я нібито тим, що в сцені з прапорами замість робітниці - комуністки Насті підставив повію Зіньку . . .

Ще не висохло чорнило на пері Кисельова, як режисер В. Гаккебуш, пишучи в журналі „Мистецтво" (Київ, 4, 1959) про прем'єру „Патетичної сонати" на сцені одного з одеських театрів (для чого, як він пише, над п'єсою „було проведену певну роботу", „дещо скорочено" і „зроблено ряд вірних коректив" . .), похвалив театр за те, що він вибрав „той авторський варіянт тексту, в якому з прапором до Ступая - Ступаненка приходить Настя, а не Зінька". Виявилось, що ніякого „брудного шахрайства" не було, було тільки невігластво Кисельова. А все ж, хоч усі знають про те, що існує кілька редакцій тієї п'єси, Мазуркевич далі по-маніякальному плете небилиці про „сфальшування" мною тієї п'єси. Його позиція вигідна тим, що цензура все одно ні першої, ні інших редакцій „Патетичної сонати" надрукувати досі не дозволила і не знати, чи коли взагалі дозволить.

На таких то коротеньких ніжках ходять інсинуації Мазуркевича. Там, де йому бракує арґументів, він піддає собі відваги лайкою, галасуючи, що нібито українські письменники за кордоном були поспіль німецькими колябрантами. Тим часом ні один український поет не написав ніколи ні одного вірша на честь Гітлера і сьогодні не потребує таких творів соромитися і виносити власними руками на смітник, так, як це з своїми катохвальними віршами про гітлерівського союзника Сталіна роблять тепер українські підсовєтські поети.

При всій своїй несамовитій люті і лайці, що нагадує замовлювання нечистих сил давніми бабами - шептухами, при всіх своїх невибагливих побрехеньках (чи чував хтонебудь, щоб „буржуазні націоналісти в обіймах свастики палили твори Шевченка"?) книжка Мазуркевича і Ко. має і свої добрі сторони. Читач в Україні дізнається з неї про те, що українські письменники і науковці на еміґрації працюють, що вони нав'язують різні зв'язки з чужинцями, що появилися численні твори, в яких безкомпромісово проведена ідея української політичної незалежности і суверенности духової культури. Читач на Україні не від сьогодні вміє селекціонувати подавані йому інформації, тому ледве чи Мазуркевичеві повезе тут краще, як іншим партійним парикмахерам, наставленим підстригати українську літературу. Можна бути певним, що 10-тисячний наклад тієї книжки швидко розійшовся і викликав дискусії не зовсім по лінії, наставленій її автором і його помічниками.

ДІЯЧІ ПРОФЕСІЙНОГО РУХУ В БЕРЛІНІ

Берлін. — У Західньому Берліні відбувся 6-ий Конґрес Міжнародного Центру Вільних Діячів Професійного Руху на чужині. Цей центр створили в 1948-му році діячі професійного руху з країн, що перебувають під комуністичними режимами: Болгарії, Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Румунії, Угорщини, України, Чехо - Словаччини і Югославії.

Управа центру знаходиться в Парижі і видає французькою і англійською мовами часопис „Профспілчанин на чужині". Центр дбає про підготову кадрів професійного руху з молодих еміґрантів із країн Східньої і Середньої Европи. Для цього улаштовується в різних країнах курси, на яких викладають визначні знавці професійного руху.

Як організація з особливими завданнями, Центр належить до Міжнародної Конфедерації Вільних Професійних Спілок у Брюсселі, що охоплює 70 мільйонів організованих членів. Генеральний секретар Конфедерації Омер Бекю прилетів з Брюсселю на Конґрес Центру в Берліні і три дні брав у ньому участь, як промовець і обсерватор. Численні делеґати міжнародних і національних професійних організацій з'явилися на відкриття Конґресу Центру 6-го квітня, щоб вітати його учасників, як борців проти комуністичної диктатури.

На Конґрес прибув з Лондону секретар Соціялістичного Інтернаціоналу Альберт Карті, який вітав Конґрес в імені 10 мільйонів членів Соціялістичного Інтернаціоналу і 70.000.000 виборців у різних країнах, що голосують за соціялістичні партії.

Посадник Західнього Берліну В. Брандт виголосив на Конґресі промову. Численні телеграми одержав Конґрес з різних країн світу, навіть з найдальших, як Японія і Нова Зеляндія.

Діячі колишніх вільних професійних спілок з Куби, що тепер перебувають на еміґрації, подали заяву до Центру, в якій висловлюють бажання стати його членом, щоб спільно боротися за свободу робітничого руху.

На 6-му Конґресі Центру Вільних Професійних Діячів Україна була представлена двома делеґатами: проф. Панасом Феденком і Афиногеном Парном.

На відкритті Конґресу Ж. Топалович (Югославія) згадав члена Ради Центру Григорія Довженка, що помер 1958 року у Франції. Конґрес послав привітання членові Ради Центру Антонові Черенецькому (Швайцарія), з нагоди його 75-ліття.

Новиною на 6-му Конґресі Центру була присутність гостей - делеґатів вільних професійних спілок з африканських країн — Ліберії, Сомалі, Кенії і Південної Родезії. Ці делеґати, вітаючи Конґрес, заявили, що вони бачать шлях для розвитку своїх країн лише у вільній демократичній організації трудового люду.

Кожна національна група з країн, що належать до Центру, представила свою доповідь про ситуацію в своїй країні. Від української делеґації виголосив доповідь проф. Феденко, зазначивши, що комуністичну диктатуру Москва накинула Україні силою так, як і іншим народам, що стали жертвами російсько - совєтського імперіялізму впродовж другої світової війни. Український промовець цитував заяви російських большевиків з доби походів червоної армії на Україну. Доповідач подав факти колоніяльного панування Москви над українським народом. Цей колоніялізм не обмежується грабуванням, але дійшов до народовбивства, єдиного в світовій історії. Протягом одного лише 1932 - 33 року штучний голод в Україні, викликаний плянóво Москвою, спричинив смерть 7 мільйонів людей.

Нині, — казав доповідач, — нова небезпека нависла над українським народом: Москва масово виселює українську людність з рідної землі в простори Азії і переселює в Україну людність з Московщини. Одночасно відбувається процес насильної русифікації, щоб перемішати всі нації совєтської імперії і створити єдиний „совєтський народ" із спільною російською мовою. Проти цього натиску російського комуністичного імперіялізму росте спротив серед поневолених народів, особливо серед молоді. Як приклад протесту, проф. Феденко згадав Миколу Середу, який у серпні 1961-го року заявив у Відні, що не хоче вертатися в Україну, де панує національне гноблення українського народу Москвою. В боротьбі за свободу український народ надіється на допомогу вільних народів.

Думки, висловлені в доповіді української делеґації, лягли в основу політичної резолюції Конґресу, ухваленої 8-го квітня:

„Одночасно збільшується спротив поневолених народів політиці господарського визиску, керованого з Москви. Совєтський колоніялізм — це перешкода для політичного і господарського розвитку поневолених народів. Цей колоніялізм в межах самого Совєтського Союзу загрожує навіть самому існуванню поневолених націй безоглядною русифікацією та жорстоким винищуванням нещасливих жертв диктаторів Москви".

Саме під час Конґресу принесла преса вістку з Югославії про арештування колишнього комуніста Джіласа урядом Тіта, бо Джілас відважився в своїй новій книзі, переданій для друку в Америці, критикувати комуністичну диктатуру. Конґрес постановив висловити протест проти нового вияву гноблення вільної думки вождями компартії в Югославії.

Конґрес закінчив свої наради виборами. До нової Ради Центру від української групи обрано Антона Черенецького і Богдана Феденка (Париж).

А. П.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

(2)

Цивілізаційна й культурна русифікація виявляється в БССР в насаджуванні російського способу життя, побуту, звичаїв, пісень тощо. Поширення російської „гармошки" Адамович навів як приклад. Часопис „Маладосць" виходить по-білоруськи, а в додаток до нього — „Гармонік грає", що під білоруським заголовком подає виключно пісні з російськими текстами.

Крім того, є ще особливий вид русифікації — психо-ідеологічна русифікація. Вона полягає в насаджуванні ідеї вищости усього російського: мови, культури, історії. Цю ідею насаджують також і в масах російського народу. З російських низів кремлівська влада хоче випрати характерний їм комплекс нижчости перед усім західнім і чужим, прищепити їм комплекс власної величі. Але, на думку доповідача, цей вид пропаґанди відворотно діє на свідомість неросійських народних мас, зокрема високошкільної молоді, обурює їх проти шовіністичної пропаґанди російської вищости, що принижує неросіян, змінює в них почуття власної гідности й вимоги рівноправности.

Доповідь латвійського дослідника і журналіста Рудольфа Пакалнса: „Національна опозиція в уряді й компартії Латвії"

Доповідач з'ясував соціяльно - економічну і національно - політичну ситуацію в Латвійській ССР напередодні XXII з'їзду КПСС та розповів про велику чистку „націонал - комуністів", що тоді відбулась. На виникнення опозиції в Латвії склались соціяльні й національні причини. Умови життя в країні тепер гірші, ніж були до приєднання Латвії до СССР у 1940 р. Гостро відчувається також національне поневолення. Скрізь, де керівну посаду в партії чи уряді посідає лотиш, його заступником обов'язково є росіянин і всі знають, що справжнім начальником є він. Урядовою мовою скрізь стала російська мова. Приїжджі росіяни лотиської мови вчитися не хочуть. Після шкільної реформи лотиська мова в російських школах стала необов'язковою. В університетах Латвії, майже цілком русифікованих, на одного студента - лотиша тепер припадає 4 студенти - росіяни. Працю лотиських учених, зокрема істориків, суворо контролює Москва. Ставлення лотишів до росіян в республіці через все це відверто вороже. Товариського контакту між лотишами і росіянами майже не існує. На вулицях, у трамваях, в крамницях лотиші не відповідають, коли до них звертаються по-російському. Росіяни почувають себе чужинцями в Латвії і часто на це нарікають. На цьому тлі й слід розуміти, на думку Пакалнса, те, що сталось у латвійській компартії, уряді й комсомолі в 1957-1960.

Там виникла організована „націонал - комуністична", або як її офіційно називала Москва, — „местническая", опозиція. Протягом 1957-59 років вона проявилась насамперед у бойкоті латвійськими підприємствами замовлень з Росії. Латвійський Держплян робив усе можливе, щоб перешкодити вивозові товарів з Латвії. Уряд Латвійської ССР також намагався самовільно поширити виробництво споживчих товарів для свого населення, провадив політику призначання на посади в Латвії самих лотишів, пробував залишити навчання лотиської мови в російських школах обов'язковим, сприяв поширенню дослідів над історією Латвії, допомагав публікації творів лотиських клясиків.

В 1959 році Москва розпочала чистку лотиських опозиціонерів. Першу вимогу Москви звільнити з посади голову уряду Латвії Берклавса ЦК Компартії Латвії відкинув. Тоді Москва погрозила арештами. Берклавс подався до димісії. Одночасно були вичищені також Пінксіс, голова Союзу Профспілок, Дзерве, директор Інституту Економіки Академії Наук, і ряд обласних партійних і комсомольських керівників. Одночасно проти „націонал - комуністичного" ухилу поведено широку пропаґанду в пресі і радіо. Але жадний з опозиціонерів не виступив з публічним каяттям, і це було чи не найбільшою демонстрацією спротиву. При кінці 1959 року і в 1960 р. декого з опозиціонерів заарештовано і заслано. Загалом, сказав у своїх висновках доповідач, хоч лотиші й маленька нація, проте вони кожного дня демонструють свою незалежність від Москви. Особливо молоде покоління дає підстави для оптимізму щодо майбутнього лотиської нації. Але історія показує, що свого часу і старше покоління чинило спротив русифікації: за царату багато освічених лотишів було розкидано поза Латвією по цілій імперії, чимало з них забули й рідну мову, говорили тільки по-російськи, але вони не перетворювались на росіян. Через це доповідач не дивиться песимістично на майбутнє, а припускає, що сучасна русифікаційна політика КПСС не конче буде успішною.

Доповідь Всеволода Голубничого: „Ревізія марксо-ленінської теорії національного питання в новій програмі КПСС"

Насамперед доповідач наголосив факт, що вперше нова програма КПСС проголошує націоналізм найголовнішим і найнебезпечнішим ворогом комунізму не лише у маштабі всього Совєтського Союзу, але й цілого совєтського бльоку. Досі за головного ворога вважали капіталізм, небезпеку його реставрації, а націоналізм вважали небезпекою лише місцевою, в республіканських маштабах.

СИНІЙ СОН . .

Синій сон у небесному морі.
Сплять часи, і віки, і літа.
Я лечу у сіянні прозорім,
Труться зорі німі об літак.

Спить жадання якесь таємниче
На всесвітнім святковім чолі..,
Тиша тишу по імені кличе,
Пахне пилом і потом Землі.

Пахне сіном з Великого Возу,
Що мені сининою сія.
І тремтить, як стебло верболозу,
Зачарована мрія моя . . .

Доки в серці бажання не пізні,
Доки юности чиста пора —
Подаруй мене, Земле, Вітчизні,
І води подаруй із Дніпра.

Доки доля дорогу стеле,
Доки в снах я літаю ночами,
Доки весни стоять за плечами,
Подаруй мені дівчину, Земле!

Там, де хата всміхається біло
У свої батьківщинні ночі,
Подаруй мені сльози дівочі
І в коханні настояне тіло.

Подаруй мені думи прозорі
І красу на шляху віковім,
Синій сон у небесному морі
І безсоння у морі твоїм . . .

МИКОЛА ВІНГРАНОВСЬКИЙ

Степан Куропась

ШИКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Рома Прийма в новому турне не минула й Шикаґа. В неділю 1-го квітня публіка заповнила залю школи Шопена. Рома Прийма разом з Миколою Понеділком дали вони нам гарний вечір розваги.

У своїх лагідних, диких, ніжних і акробатичних танках Рома Прийма найкраще виглядала таки в українських мотивах тяжких танків. Верховина, Жнива, Весна, Обливаний понеділок — показали Рому рідною і зрозумілою. Може тому, що ми українці, а може і тому, що інші танкові креації незрозумілі для пересічного глядача. В українських точках Рома виходила щирою і веселою та мала більший успіх.

Відділ УНСоюзу ім. полк. Коновальця всього 10 літ старий, але історія його багата і славна. Він є найдинамічнішим Відділом УНСоюзу, найскорше зростає. Він купив власний дім, в якому крім 4-ох мешкань, приготовляє домівку і клюб ім. Коновальця для своїх членів. Самий ремонт і інсталяції коштуватимуть $ 4 тисячі, не враховуючи коштів меблів.

А найважніше те, що в минулому році Відділ здобув два прапори УНСоюзу — місцевої округи і всеамериканський — за найкращу працю в приєднуванню нових членів. На 1962 рік уряд Відділу складається з 22 членів. Це найчисленніший уряд УНС в Канаді і в Америці.

Український День на 15-го липня приготовляється у нас вже від двох місяців. Ініціятива вийшла і керма досі спочиває в руках союзовців, яких очолює головний контролер Петро Пуцило. Головною кватирою праці є Союзовий Дім на 51-ій вулиці — біля щадниці „Трайдент". Такий „день" відбудеться в прекрасному парку „Пілзен" на 26-ій вул. Пілзен Парк є знаний з того, що там при каві або чарці монтувалася все виборча праця і уряд міста Шикаґа, повіту Кук і стейту Іллиной. Парк є власністю чеської акційної спілки. А чехи мали вже у нас свого мейора Антона Чермака, який виріс біля Парку і він там свою політику та робив свою кар'єру. Дістатися до Пілзен Парку тяжко. Лише завдяки зв'язкам дістався туди наш контролер. Завдяки теж чеським зв'язкам дістався туди і я в 1954 році і Відділи УНСоюзу влаштували там Здвиг Молоді.

Добре сталося, що відновлено традицію Українського Дня. Мають свої дні чехи, литовці, німці, поляки, мають навіть шваби зі Швабенфрайну. І українці мали свій Український День пам'ятного 26-го серпня 1952 року, в Рівервю Парку. Величезний моральний успіх, бо прибули 6 тисяч народу. Сенатор, конґресмен, і наші лідери Галичин, Пізнак і інші взяли в ньому участь.

Ініціятиву і всю підготовчу працю виконав тоді Окружний Комітет Відділів УНСоюзу, який я тоді очолював.

Українська Духова Оркестра, новий 139-ий Відділ У. Н. Союзу, мав 25 березня свій Третій Концерт в авдиторії Школи Шопена. Духова сила інструментів за помахом руки проф. Івана Барабаша відограла збірку українських, чеських і німецьких пісень. Врідська коломийка, яку скомпонував сам дириґент, коротка і прекрасна. Зять проф. Барабаша Роберт Джансон, що одружився з Єлвою, курсанткою Союзівки, диригував оркестрою, як грала „Привіт Україні" — яку то пісню Людкевича він сам скомпонував. Концерт виявив, що треба нашій громаді доброї оркестри, а оркестрі треба людей-прихильників. Коли прийде така співпраця обох чинників, то це принесе користь громаді і зробить Оркестру славною і ще кращою, як тепер.

Містечка Гусятин і Гусаків дістали непотрібно оборонця в особі пана інсп. Івана Василишина. На мою нотатку в Шикаґовській Хроніці з 10-го січня він створює собі видуманого противника в моїй особі і з ним воює. В журналі „Наш Світ" він закидає мені, що я проти з'їздів наших еміґрантів - вигнанців, проти видання пам'яткових книг, а вкінці закидає мені образу Гусятина і дає лекцію про українську кооперацію, пацифікацію і т. п.

У „хроніці" нема місця на довшу полеміку. Скажу лише, що я не признаюся до закинених мені гріхів. Я не проти з'їздів, а проти шопки, я не проти альманахів чи пам'яткових книг. Вони дуже потрібні. Люблю історію і для неї пишу вже 30 літ хроніку громади Шикаго. Знаю, що „Свободу" і її пожовклі листки шанують наші історики, і тому УНСоюз видав тисячі долярів на законсервовання паперу тих листків, що не лише пожовкли, але розлазяться. Гусятин і Гусаків я вибрав навмання. Міг був взяти Микулинці чи Старе Село. Я не проти з'їздів, а проти хуторянщини.

Друковане слово все має свою вартість. Але не треба нам себе роздрібнювати і писати навіть про кооперацію окремих сіл. Та справа вже оспівана, треба її зібрати і дати до музеїв. Отже я не противник альманахів. Я проти засмічування альманахів і проти хуторянщини. Велика книга „Буковина" хай нас вчить, як збирати матеріяли, а не їх роздібнювати на містечка, чи навіть села.

Збори титанієвого клюбу 28-го березня, на яких реферували директор Спілки д-р Михайло Головатий і голова клюбу А. Атоновський, виявили, що Титанієва Спілка переходить реорганізацію. Фінансова група Джефин з Америки заключила зі Спілкою контракт і вже зложила $ 100,000 на закуп уділів. До кінця квітня мала зложити ще $ 150,000 і тоді увійде в силу умова, силою якої згадана група буде заанґажована у Спілці разом сумою $ 3.25 мільйона. У зв'язку з таким ходом справи українці стратять контролю Спілки, задержать всього двох або трьох директорів. Український капітал і наші інженери зорганізували Спілку і українці по всій Америці і Канаді купували її уділи. Та дальший розвій Спілки вимагав дальших вкладів, а українці перестали інтересуватися Спілкою. Не можна сказати, що їм забракло грошей, — говорив дир. Головатий, бо в самому Дітройті лежить в банках 52 мільйони долярів українських людей!

Уряд Відділу УНС ім. полк. Коновальця складає присягу.

Театральне Товариство „Нова Сцена" відзначило своє 10-ліття окремою імпрезою, повною несподіванок, гумору, промов і музичних виступів. Вже під час бенкету відбувалася розвагова програма. Мій сусід, ред. Семчишин, нарікав, що треба зачекати з програмою аж по вечері, Але для заощадження часу, програма йшла і під час вечері. Головний мотор Товариства пані Емілія Кулик виявила, що крім доброї артистки, вона може теж бути добрим промовцем. Вона переповіла 10-літню працю „Нової Сцени", повну радостей і недостач. Як приклад навела литовців, які зорганізували виставу опери Аіди. Вже всі квитки випродані. Те саме могли б зробити і українці. У програмі вечора виступали незаступимий Любко Цепинський, який до всього надається. Він добрий музика, соліст, вчитель танків, гуморист. Він сам куплети компонує і їх виконує. Зрозуміло, що з такою силою універсального мистця „Нова Сцена" має успіхи. Він є інструктором танків групи з МУН-у, що виступила в програмі вечора. Виступали ще артисти Цепинська - Форманюк, Матулкос, Гада. Несподіванкою був виступ п. Зарицького, який при акомпаніяменті курсанта Союзівки Мацкевича відспівав Рушничок. Вершком слави вечора був монолог пані Емілії Кулик, пера Яновської про чоловіка, що вернувся з ярмарку і забув купити нафти. На імпрезу прибула теж пані Рома Прийма зі своєю мамою Іванною. Програма була гідна імени „Нової Сцени". Запрошені гості артисти, редактори з головним редактором „Нового Життя" — Юрієм Степовим на чолі, журналісти і інші мали в суботу 31-го березня показ, як можна і треба організувати такі зустрічі. Господарською частиною імпрези завідувала відома артистка пані Матулко, чоловік якої є людиною сцени! Президентом „Нової Сцени" став Микола Трачук, орг. УНСоюзу.

Шикаґовську Хроніку читають теж на Словаччині. Маю там знайомих і товаришів по фаху. Запрошують мене до себе в гості. Лист прийшов з міста Михайлівці, з датою 18-го березня. Будете мати що в нас оглядати. Походимо по „руснаках", а побачите, що тут нового. Тепер Пряшів виглядає вже по українськи, а наші русини вже всі культурні. Вже не рутени ані не руснаки, але українці. Таке пишуть, а ще 5 літ тому перестерігали мене не їхати туди, бо не знати чи можна буде виїхати. Ще додають „пост скріптум": Будете по оглядинах мати що писати. Можливо, що зі запросин скористаю. В добі літаків ми є собі зі Словаччиною сусідами, як каже Петро Пуцило.

Марія Шостак, секретарка 252-го Відділу УНСоюзу і делеґатка на будучу конвенцію в Ню Йорку — відійшла від нас несподівано в силі віку і розгарі праці та активности. Відмаленьку була активною в церковному хорі, у праці для церкви, громади, українських радіопередач, в Лідзі Православної Молоді Америки. Минулого року перебрала секретарку Відділу, і ще не мала нагоди розвинути і тут свій організаційний талант. Не зазнала щастя в подружому житті, що тривало всього кілька літ. Відійшла на 44-му році життя. У похоронах взяли участь численні парохіяни і союзовці. Домовину несли гол. контр. Петро Пуцило, орг. Микола Ткачук, Петро Савчак, б. секр. 35-го Відділу УНС, Михайло Польовий — предс. 252-го Відділу, М. Яремій — урядник Відділу і автор тих рядків. Я теж виголосив надгробну промову. Гарну промову в церкві і над гробом мав о. декан Білецький. 8-го квітня на надзвичайних зборах Відділу вибрано нового секретаря в особі Степана Маланчука, ділового громадянина громади і парохії. Йому теж відступив своє право заступати Відділ на конвенції заступник делеґата і предс. Відділу Михайло Польовий.

Перші збори делеґатів на конвенцію відбулися 7-го квітня в Союзовому Домі на Савт - Сайді. Збори мали діловий характер та вибрали комісію в складі 4-ох осіб, що мають приготовити конвенційні проєкти та піддати їх для одобрення слідуючим зборам делеґатів, що відбудуться по Великодні в Союзовому Домі на Півночі.

● **Англійський зрадник,** Гю Берджес, колишній дипломат, який втік кілька років тому до Совєтів разом з другим таким же зрадником - дипломатом Доналдом Маккліном, заперечив, наче б він задумував вертатися до Англії. Зате він признав, що хотів би перевести там літні ферії і бачитися з своєю матір'ю. Він сердився, що англійські власті видали формальний наказ арештувати його, коли б появився в Англії, та твердив, що „брехливі" інформації про нього подав Владимір Петров, член совєтської амбасади в Австралії, який вибрав був свободу і зрадив різні большевицькі тайни.

● **Совєтський Союз** має тепер — твердить західньо - німецька розвідка — найменше 80 міжконтинентальних ракет з атомовими стрільнами, здібних вдарити в кожний пункт ґльобу. Комуністичні країни так званого Варшавського пакту мають під зброєю 4,706.000 вояків, з чого 3,570,000 в одному СССР, а решту в сателітських краях. СССР має 190 далеколетних бомбардувальників, 200 ракет на середню віддаль, загалом 15,000 літаків, у тому числі 1.100 бомбардувальників на середню віддаль, 500 підводних човнів, шість атомових підводних човнів та 15 з атомовими стрільнами. Морська фльота СССР нараховує 2.300 одиниць.

● **В дні 31-го грудня** 1961-го року американці не заплатили були податків федеральному урядові на суму дол. 1,063.248,000.

Над свіжою могилою св. п. Софрона Ференцевича

Вістку про смерть Софрона дістав я у Велику П'ятницю, дня 19-го квітня ц.р. Думки мої перенеслися до Львова, на Руську вулицю ч. 3, до Волоської церкви Успенія Пречистої Діви Марії, де парохом був о. канонік Д. Лопатинський, а його сотрудником о. Горчинський. З церкви виходить процесія з хоругвами, калатавками; велика маса святочно вбраних громадян співає „Благообразний Йосиф". Поміж народом вирізняються Братчики Ставропігійського Братства і багато інших, заслужених на громадській ниві громадян. З великою повагою виносять Плащаницю з церкви, а державть її за чотири роги найповажніщі громадяни, а саме: д-р Федак, д-р Бережницький, рад. Берест і Софрон Ференцевич. Софрон, як звичайно елеґантно вбраний, чорне як крук волосся, скромно похилений, зі свічкою в руці він робить дуже сильне враження. Похід обходить церкву вулицями Руською, Бляхарською, Домініканською площею, Підваллям і назад Руською вулицею вертається до церкви. Тут у прекрасній стилевій Каплиці Трьох Святителів носії віддають Плащаницю отцеві пароховi, який складає її коло престола, на убранім зеленню і квітами місці Божого Гробу. Там коло Божого Гробу займав почесне місце Софрон, так як він це робив кожного року, чи то за Австрії, чи за окупації Польщі. Давніше, ще за Австрійської монархії, були інші товариші — носії плащаниці. Тоді великий вплив мало Ставропігійське Братство, яке було під впливом „русских" і з його рамени несли плащаницю члени Братства. Мимо цього в цій чвірці ніколи не забракло Софрона, який, як репрезентант свідомого українського міщанства, все традиційно займав своє належне місце при плащаниці.

Сл. п. Софрон Ференцевич

Софрон користувався між громадянством великою повагою за свою скромність, бо ніколи не висувався сам наперед, ані не шукав почестей, але гідно репрезентував міщанський ремісничий стан. Тому часто просили його до різних делеґацій ще за ц.к. Австрії до намісника та за Польщі до воєводи, і там він гідно заступав справи українського міщанства. Також, тому, що був дуже релігійним чоловіком, то з нагоди різних визначних церковних урочистостей його часто просили в делеґації до Митрополита Андрея Шептицького, який приймав у себе визначних представників українського громадянства.

Пізнав я Софрона ще в 1902 році в робітничім Товаристві „Зоря". Опісля ми два належали до Міщанського Братства, якого Софрон був членом-основником і підписував його статут. В Міщанськім Братстві ми часто сходилися, щоб обговорювати різні біжучі політичні і фахові справи в товаристві таких людей, як Михайло Стефанівський, Антін Оприск, Іван Чорній, Петро Карп'як, Петро Сенюта та інші. Часто ми обговорювали справи української ремісничої молоді, якій ми всіма силами старалися помагати, закладаючи ремісничі школи, бурси, де ученики жили і харчувалися, а також підшукували їм місце праці.

Софрон мав вроджену інтеліґенцію і скромність, але все був елеґантний і де треба було щось жертвувати на народню ціль то був щедрий. Він товаришував з визначними громадянами, як д-р Кость Левицький, дир. Микола Заячківський, д-р Володимир Бачинський, Михайло Галущинський і багато інших. Під час першої світової війни, коли всі товариства були закриті, дім Софрона був осередком громадського життя. До нього щовечора сходилося багато громадян, щоб обмінятися думками або знайти відповідь у важних справах.

Св. п. Софрон Ференцевич мав семеро дітей, всім їм дав добре образування і виховав їх на свідомих українців. Всі його діти знаходяться тут в Америці і разом зі своїми родинами працюють для рідної української справи.

От такий був св. п. Софрон Ференцевич. Спочивай спокійно, пам'ять про Тебе залишиться назавжди між нами і нехай вільна американська земля буде Тобі легкою.

Михайло Галібей

Вакації на Маямі-Біч для всіх українців

Українці з усіх сторін З'єдинених Держав Америки і Канади готуються до 29-річної Конвенції Ліґи Української Молоді Північної Америки, що відбудеться перший раз в історії цієї організації на Маямі-Біч, Флорида. — До участи в тій Конвенції запрошені всі українці і всі вони могтимуть користати із надзвичайно низьких оплат та видатків, виклопотаних для учасників Конвенції конвенційним комітетом.

Однотижнева конвенційна вакація в люксусовім Довіл Готелі на Маямі - Біч починається 26-го серпня 1962, а кінчиться 2-го вересня 1962. Побут можна продовжити, але але треба наперед, негайно, повідомити про це конвенційний комітет. Готелеві оплати, в порівнанні до нормальних оплат, що їх побирають на Маямі - Біч, фантастично низькі.

Всі кімнати по $10.50 денно від особи, по дві особи в кімнаті. Від додаткової третьої особи $6.50, а від четвертої $5.50. Ці оплати включають також харч: повний сніданок-полуденок, також щоденний обід із семи страв. А це значить, що дві особи можуть витратити тільки $21.00 на мешкання і харч в однім з найкращих маямських готелів.

Маючи кожне пополудне вільне, Ви матимете час на закупи, чи то на відомім Линколи Моль, чи таки у виставових крамницях самого готелю. Також до Вашої диспозиції буде готелевий купальняний басейн, або океан, де зможете купатись і вигріватись на сонці до схочу. Для тих, що в тропічнім кліматі люблять мріяти про льоди, буде готелева льодова площа для совганки.

Вписове у висоті $16.00 уповноважнює Вас до членства в Лізі, до удержування місячника „Трайдент"; також до дво і пів-годинної прогулянки пароплавом довкола островів; далі — до вступу в понеділок на вечерниці з танцями, в середу до вистави на воді (Аквакадес Презентейшен), в четвер вечером знову до вступу на вечерниці з танцями, в п'ятницю до вступу на концерт, в суботу до вступу на бенкет - баль. В додатку буде формальне прийняття першого дня, в неділю, також прощання з учасниками конвенції останньої неділі нарад.

Для усіх дітей будуть спеціяльні дорадники, що плянують уже тепер для них різні розвагові програми; для малолітніх навіть будуть піклунки (бейбі - ситтерс). З винятком Бенкету -балю діти матимуть вільний вступ до усіх підприємств.

Тут треба згадати, що ці ціни стосуються тільки тих готелевих гостей, що є в „Американському Пляні" (кімната з харчами). Для тих, що замешкають в готелі і не є в Американському Пляні, вписове виносить $20.00.

Маючи на увазі ті надзвичайно низькі оплати, Конвенційний Комітет переконаний, що з цього скористають багато українців. Прохаємо тут усіх вписуватись можливо якнайскорше. Реченець впису кінчиться 1-го липня 1962. Вписуючись якнайскорше можна буде виграти цілком дарову кімнату. Три такі дарові кімнати є для виграни для перших 300 вписаних гостей. Сума $ 16.00 мусить бути прислана разом із зголошенням на адресу:

UYL-Miami Beach
1318 — 18th Street
Miami Beach 39, Florida

Юлія Вішньовська,
голова проп. комітету.

СССР хоче двомісячної перерви у конференції роззброєння

Женева. — Валеріян Зорін, совєтський делеґат на міжнародній конференції роззброєння в Женеві, висловив „приватно" думку, що ту конференцію треба перервати на місяці червень-липень, а після того відновити не в Женеві, а в Ню Йорку. Він заявив це під час прийняття, що його для учасників 17-членної конференції дав індійський міністер оборони Крішна Менон, коли він переїздив через Женеву в поворотній дорозі до Ню Делі з Ню Йорку, де він заступав Індію на Раді Безпеки ОН під час дебат про Кашмір. Зорін нібито мотивував те своє бажання своїми персональними мотивами: що він потребує щонайменше один місяць „відпочинку" та що другий місяць потрібний для нарад в цій справі у Москві. 1-го червня ц.р. Женевська конференція роззброєння, яка формально є Комісією Об'єднаних Націй, має скласти звідомлення Секретаріятові ОН про свій хід і вислід. Зорін каже, що коли збереться осіння сесія Генеральної Асамблеї ОН, то він повинен бути в Ню Йорку і тому йому невигідно, щоб конференція роззброєння радила в Женеві. Хоч всі учасники погоджуються, що треба літньої вакаційної перерви, проте більшість, між ними ЗДА і більша частина з-посеред 8-х невтральних держав, противляться аж такій довгій перерві та перенесенню конференції до Ню Йорку, де СССР мав би ширшу пропаґандивну трибуну. Покищо в цій справі СССР ще не зголосив формального внесення.

Олег Лисяк

ЯК ВАНЬКА „ЗРОБИВ" ФІЛЯДЕЛЬФІЮ І НЮ ЙОРК

Комусь може здаватися, що йде про якусь культурно-обмінну історію, про якийсь виступ під-опічних (здається, є таке слово, в кожному разі йде про тих, що є під чиєюсь опікою) містера Гюрока в одному з двох згаданих в наголовку міст. Тимчасом, ця історія взагалі не має нічого спільного з політикою, а „Ванька" це чистокровний львов'янин і по російськи навіть слабо говорить, і могли б його колеґи у Львові так само назвати „Джанні", чи „Жан", або „Хуан", але чомусь вибрали це псевдо і так вже лишилося.

Ця історія трапилася вже досить давно, вже майже місяць тому, і вона вже трохи може й неактуальна. Але тому, що у Великому Пості не випадає писати про речі світські, треба було зачекати. А ця історія є весела і свідчить, що добрий, справжній, веселий гумор ще не зник з цієї матеріялістичної плянети.

Отже — зачалося від того, що я дістав поштову картку. Дуже патріотичну поштову картку, з закликом, щоб платити Національний Податок на УККА і з малюнком дуже по-національному одягненої молодої дівчини. Така картка відразу викликає довір'я і патріотичні почування. Такій картці віриться і її приймається як свою, рідну.

На картці стояло написане менш-більш таке: „Вулєську! Влаштовую в неділю в першій годині на Френклині в „сабвею", зустріч з Реною. Прийди, вона має якісь справи до Тебе з Лондону. Буде добра забава. Твій..." і тут був власне інтимний підпис „Ваньки".

Кілька пояснень: „Вулєську" — це я, це старе псевдо, ще з Вірменської вулиці у Львові; „Сабвей на Френклині" — це національна бара на вулиці Венджаміна Френклина у Філядельфії, відома з модерної української історії; „Рена" — це одна львов'янка, яка тепер називається трохи інакше і перебуває постійно в Лондоні, ну, а „Ванька" — то автор картки, людина відома зі своєї громадської і політичної діяльности і живого темпераменту. Колись мені пояснив, коли я питав його, чому він постійно з усіма воює: „Бачиш, Вулєську, то є власне громадська діяльність. Якби ти не воював з людьми, то тут все заснуло б".

Найбільше мене зелектризувало речення: „Вона має якісь справи до Тебе з Лондону..." А ну ж, якесь бойове відзначення? Вправді, я був польським підхорунжим вже яких двадцять п'ять років тому, але елемент часу в таких справах — як знаємо — не грає найважнішої ролі. Може довершив якихось, забутих вже геройських чинів на „цьвіченях" в 1935 році? Одним, словом — взяло мене. Знав Ванька, де вдарити!

Вечером, будучи на прем'єрі „Акторів" Леоніда Полтави, маючи в кишені таку картку, я робив дуже важливу міну. Думав я: „Щоби ви знали, з ким я буду завтра говорити! Для мене є справи — з Лондону! Ех, не збагнуть...!"

Ба, але по якомусь часі я зауважив, що мій добрий друг, колишній старший десятник з Дивізії, а позатим актор, Ґенек Левицький, теж має дуже важливу міну. Ходив, мацався за внутрішню кишеню. „Певно має картку!" — блиснула думка і я ніби з нехотя, запитав Геня: „Ти... може, завтра, будеш тут, — в полудне... в „сабвею"?.

— А ти звідки знаєш?, — підзорливо запитав Ґенек. — Ти, може, також...?

За хвилину показалося, що таку саму картку отримав теж Ладзько Шашаровський, далі Влодек Карп'як і ще щось двох, чи трьох приятелів з мистецьких, здебільша театральних сфер.

— Ну, що? — запитав ділово Шашаровський — прийдемо? Таж то виразно видно, що він нас хоче „зробити". Та ж завтра „Пріма Апрілис", або, як хочете „Ейпріл Фул!"

— Ми приходимо — показав на себе і на мене Влодек Карп'як, — Лисяки і Карп'яки — були завше козаки! (він вимовляє наші прізвища з твердим, лемківським „к" і акцентом на „я"). Кого ся будемо бояти? Ваньки?

— Сюр! — потвердив Ґеньо Левицький. — Як я з-під Бродів вийшов, то я з Френклину не вийду? Приходимо!

Отже вирішили ми зійтися після „дванадцятки" в „Сабвею", що зрештою, робимо кожної неділі, заки поїхати на змагання „Тризуба", щоб набрати духа і отримати останні вістки про це, що „пищить в траві". Так що і цим разом, ми прийшли, тим більше що змагань у Філядельфії не було і не було чого поспішати.

... Котрусь з черги чарку ми випили за „Ваньку". „Він тепер там сміється з нас", подумав я... Хтось відозвався:

— А хай сміється — дай йому Боже здоров'є! Чи не треба Ваньці подякувати? Так, то треба було б викручуватися перед фамілією, шукати алібі, чому пішов до „сабвею", де вирвав зараз після дванадцятки, навіть на обід не прийшов! А так — кожний має чорне по білому запрошення на зустріч і важливі справи з Лондону! Може бути краще алібі? Хай живе Ванька! Хай живе Лондон!

Дехто вийшов скорше, дехто пізніше. Були і такі, що сиділи до пізна увечері і не хотіли вступитися нізащо, переконуючи всіх знайомих, що зараз по них прийде кур'єр з Лондону, і що він називається Ванька Пріма Апрілис...

А в Ню Йорку було подібне. Тільки, місце зустрічі було встановлене на „Чорну Орхідею", і запрошені були здебільша інженери. (Ванька обділяє однаково різні професії). Випили, з'їли, закусили — заплатили рахунок і дали підписати пані Мушці, а потім вислали Ваньці. Тут нас вони перескочили. Про те ми не подумали.

Але то все ще вирівняється. Бо — ми впевнені, що Ванька запросить нас усіх ще раз. Але цим разом до себе, до Трентону. І ми прийдемо. І з Ню Йорку, і з Філядельфії — щоб вшанувати того, що вмів пошанувати „Пріма Апрілис"!

Суботна школа в Міннеаполісі, Мінн., в поклоні Тарасові

Ученики і учениці Суботньої Школи при церкві св. Константина відзначили 8 квітня ц. р. дуже гарним святом нашого Кобзаря Тараса Шевченка. Хор під проводом інж. Е. Карпяка „Заповітом" розпочав це свято, а потім відспівав ще дві пісні: „Думи мої" і „Садок вишневий". Вп. Славомир Луців, учитель школи, виголосив гарну доповідь, в якій згадав про важкі та прикрі обставини, в яких жив Тарас та які не зломили Його духа, а закінчив закликом до молодих учнів та їхніх батьків, щоб ішли слідами заповітів Тараса. Гарно виголосила вірш Леоніда Полтави „Кобзар" Володимира Таращук, а Василь Шеремет вірш „Твій дух між нами" Роляника. П'ятою точкою було скрипкове сольо Ярослава Коляси при форт. супроводі Олени Березюк. Опісля 12 школярів, уставлених в тризуб, виголосили рецитацію „Дерева в житті Тараса Шевченка". Гарна була декламація учениці третьої кляси Люби Паньків „Тарасове свято" і фортепіянове сольо учениці Христини Гунчак. З черги вийшли на сцену наші найменші з першої кляси і збірно декламували вірш „Вшануймо нашого Тараса" Алли Коссовської й склали квіти у стіп Його Портрету. Маленька, трилітня Ева Вакіряк зі садочка, досить довгим, як на її вік, віршем, „Марійчина подяка" Л. Полтави закінчила першу частину. По короткій перерві останньою точкою була інсценізація вірша „Розрита могила", в якій виступило 12 дівчат як рецитаторки, при чому ролю „Матері України" з чуттям відіграла Оксана Муха, а старого козака Мирон Дудинський. Національним гимном закінчено це гарне свято. Приготовила і режисерувала свято пані О. Карпяк - Бенцаль. Ціле те свято було доказом, що 10-літня праця над вишколенням дітей під мистецьким проводом пані О. Карпяк - Бенцаль не пропала даром, а викресала такі гарні таланти, які видно було в інсценізації, в рецитаціях чи поодиноких деклямаціях того свята.

Д. Д.

Хор „Дніпро — до Дітройту!

Культурний обмін, чи вірніше обмін надбаннями культури, стає модою наших днів. Сильні світу цього виступами своїх мистецьких ансамблів у країнах своїх суперників, ба, потенціяльних ворогів, намагаються злагіднити політичне напруження, а наші хорові ансамблі по цей бік океану своїми виступами в містах братніх хорів намагаються дати нашим людям і... собі самим здобути уявлення і впевнення, що „ми не одинокі, є з ким в світі жить", і є для кого працювать.

Яке, у нашому випадку, щасливе поєднання інтересів обидвох сторін!? Хор душиться в атмосфері одним - єдиного виступу, з такою і такою програмою в одному місті, — публіці проїдаються виступи тих самих співаків. І ті і ті прагнуть свіжини. І знаходять її шляхом культурного обміну хорами.

Заснований у жовтні 1955 р. чоловічий хор „Дніпро", в Клівленді, Огайо, має право зараховувати себе до пробоєвиків ідеї культурного обміну. Під проводом своєї енергійної Управи, та під мистецьким керівництвом надхненного ентузіяста українського хорового мистецтва Евгена О. Садовського, хор „Дніпро", з півсотнею співаків, у віці 16-65 років, направду кидається на всі можливі боки, щоб нести нашу пісню між своїх і чужих, а собі самому здобути необхідний для життя і праці свіжий, глибокий віддих. Ось таблиця виступів „Дніпра" за останні місяці: 28 жовтня 1961 — в Шикаго, 18 лютого 1962 — в Кент Стейт університеті, 18 березня — в Акроні, 25 березня — в Клівленді (Шевченківська Академія), 15 квітня — в Торонті, Канада. Продукції хору супроводить на фортепіяні постійна акомпаніяторка ансамблю Марія Грушкевич.

Не завадило б слово про мистецьку вартість хору. З уваги на свою некомпетентність у цій матерії, та ще й для об'єктивности, автор цих слів рахує за краще віддати голос іншим. Ось два голоси з двох країн: „Піснями, вишуканими в своїй фактурі, клівлендці взяли Шикаґо... Хор „Дніпро" здобув Шикаґо та дістав призвання, що належить до кращих хорових одиниць і став поважним набутком сучасного українського культурного життя в діяспорі". („Українське Життя", Шикаґо). „Виступ під кожним поглядом успішний, ба, навіть блискучий... Давно вже патріотичне й музикальне Торонто не вітало своїх гостей-співаків так сердечно, як цим разом" („Наша Мета", Торонто).

В неділю 6-го травня Хор „Дніпро" виїжджає з концертом до Дітройту.

О. Гайський

СУСК і СУСТА почали Пан-Американську діяльність

14-го квітня при Сиракюзькім університеті відбулися перші наради Управ СУСК та СУСТА для започаткування спільної праці. На нарадах були 5 репрезентантів з Канади та 8 з Америки. Наради були частиною Пан - Американського Тижня.

На ранішній сесії, якою проводив президент СУСТА Володимир Прибила, обі Управи поінформувалися про організаційні структури, програми праці та проблеми обох союзів. В дискусії виринули деякі підставові різниці. Складові клітини СУСТА всі знаходяться в східній Америці, членство СУСК розкинене по цілій Канаді. Хоч студентство Канади не менш численне від студентської громади в Америці, великі простори утруднюють з'єдинену дію в Канаді. Велику ролю відграє факт, що в Канаді багато менше університетів, ніж у ЗДА.

Під час пополудневої сесії, якою проводив президент СУСК Юрій Борис, обговорено справу репрезентації українського студентства на світовому з'їзді Ай-Ес-Сі, який відбудеться цього літа в Монтреалі при Лавал університеті. Поминувши те, що оба союзи не мають права приналежности до КОСЕК — Координаційного Секретаріяту Студентства Світу, все ж таки можемо і мусимо взяти участь у з'їзді в формі слухачів. На з'їзд рішено видати певну літературу та зорганізувати виставки. Учасників поінформовано про Світовий З'їзд Молоді, який відбудеться літом цього року в Гельсінкі, Фінляндії. Наради Управ СУСК і СУСТА обговорили можливості та засоби репрезентації України на інтернаціональних студентських імпрезах. Головною точкою пополудневої сесії було обговорення Пан - Американського З'їзду студентів Америки і Канади. Справу реферував Зенон Мазуркевич, віце - президент СУСК, який ствердив потребу з'їзду організованого студентами виключно для молодих студентів. Центром уваги на такому з'їзді СУСК і СУСТА мусить бути молода студіююча людина, яка є в процесі творення свого світогляду. Особливу увагу треба звернути на створення атмосфери, сприятливої до свобідної виміни думок. Пан - Американський З'їзд відбудеться 30-го червня — 2 липня 1962 р. в Торонті. Наради СУСК і СУСТА закінчено дискусією над пекучою проблемою — діяльністю ЦЕСУС-у.

В. В.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ коштує так мало! Брак забезпечення коштує так багато! Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі!

Зі спорту

СІ БРУК ФАРМС — „ТРИЗУБ" 6:0.

Філядельфія, 29 квітня. — В той час, як перша дружина „Тризуба" розіграла змагання за фінал чаші сходу і програла з Мадярами 2:1, ІІ аматорська частина з мейджор дивізії ставилась до останньої гри цього сезону з німецькою командою з Сі Брук. Змаганням цю зустріч назвати чи можна, коли українці, що два роки тому здобули мистецтво аматорської ліги, виступили із 9-ма змагунами, з яких воротар тільки з конечности грав на воротах, а інший змагун вдягнув тенісові капці.

Про якусь гру годі говорити, бо німці з невеликим зусиллям, всадили у першій половині шість воріт (7-их суддя не бачив), і на цьому завзяті тризубівці „сквітували", заявивши про це судді та противникові з думкою, що немає сенсу далі грати і програти — вгадайте самі яким двоцифорним вислідом?!

І в цій перспективі родяться два питання: перше, чи не слід зревідувати політику „Тризуба" та інших наших професійних клюбів у змислі, що замість платити високі ставки готовим вже і зманерованим, чужонаціональним змагунам, чи не краще підховати і втягнути частину власних кадрів, що творитимуть скелет дружини? А друге питання — чи у відсутності відповідних опікунів, змагунів, зацікавлення та фондів і програних змагань на 5, 6 вище воріт аматорських дружин у неповному складі, чи варта виставляти їх, щоб вони репрезентували українське ім'я? То коли говоримо про репрезентацію у спорті, то воно тягнеться від дружин підростків чи доросту, до складу учнів, юнаків, резерви аж до першої включно.

У виді такої ситуації, в якій опинилися два провідні клюби Сходу (обидва відпали від мистецтва ЗДА), чи не слід проводам наших клюбів зревідувати свою спортову політику і на довшу мету ставити ставку на український елемент?

Л. Лукіянович

Норвегія зголосила прохання на членство в Спільному Господарському Ринку

Ослью. — Норвежський уряд зголосив формальне прохання на руки президента Ради Спільного Господарського Ринку, французького міністра закордонних справ Моріса Кув де Мурвіля, і генерального секретаря тієї організації, бельгійця Крістіяна Кальмса, в справі прийняття Норвегії на повноправного члена названої західньо - европейської економічної організації. Членами Спільного Господарського Ринку є Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ. Але прийнято туди вже частинно Грецію, а зголосили бажання приступити до тієї організації Англія, Ірляндія, Еспанія і Данія. Австрія, Швеція і Швайцарія також хочуть туди належати, але не хочуть прийняти на себе зобов'язання політичного характеру, які порушили б їх статус невтральности. Первісні члени Спільного Господарського Ринку лякаються, що через надмірне поширення членства неможливим стане осягнення цілей організації: повна господарська інтеґрація та тісна політична єдність на базі федерації чи бодай конфедерації. Окремі названі країни мають настільки розбіжну економічну структуру, що дуже важко узгіднити їхні індивідуальні інтереси з інтересами того шестичленного бльоку, як колективу, який вже узгіднив усі внутрішні свої проблеми. Тому переговори про приймання нових членів йдуть дуже пиняво.

Сенатор Істленд називає головного суддю Воррена „прокомуністом"

Вашинґтон. — Голова Сенатської Правничої Комісії сенатор - демократ Джеймс О. Істленд, промовляючи в Сенаті під час дискусії над законопроєктом про охорону громадянських прав, твердив, що головний суддя Найвищого Суду ЗДА Ірл Воррен завжди голосує в обороні комуністів, коли вирішується справу комуністичної загрози і безпеки ЗДА. Сенатор Істленд навів статистику, як голосували всі 9 суддів Найвищого Суду, і з цієї статистики виходить, що головний суддя голосував аж 62 рази в обороні комуністів, і тільки тричі „проти". Сенатор - демократ із Міннесоти Гюберт Гомфрі сказав, що „головний суддя, — це великий американець та сміливий і фаховий суддя". Обороняв головного суддю і сенатор-республіканець Кеннет Б. Кімінґ із Ню Йорку, який казав, що можна не погоджуватися з деякими рішеннями Найвищого Суду, але не вільно ставити під сумнів характер і мотиви рішень суддів найвищої суддейської установи в цій країні.

ТАРЗАН, ч. 4833. Смерть Дж ансона!

Вид людей, що терпіли, вкінці спонукав ватажка Метюлу до того, щоб їм допомогти...

А тоді він звернувся з наказом до вартових...

І так мерзенного Джансона вбивали, і він кричав, коли корчився перед смертю!